

KIRLANGIÇLAR MECLİSİ

KABARA-FİKİRSEL-SÖZDÜŞÜM...

CEMAL SÜREYA	ÖYKÜ EFENDİ
FİDEL CASTRO	İLKE NİL GÖKÇE
UĞUR MUMCU	MEHMET YENİŞAR 2
ÖZDEMİR ASAF	ŞENGÜL ATEŞ 3
KYOTO PROTOKOLU	DENİZ ORUÇ 4
KOZAHAN	RANAN CEREN ÖZTÜRK 5
UZAYA İLK ADIM	ERAY ALGAN 6

*Bu sayıda:
Şairler ve yazarlar
resmi geçidi...*

EDİTÖRÜN KALEMİNDEN:

Okumak sadece bir eylem değil, bir yaşam biçimidir. Öyle ki okudukça bireylerin farkındalığı artmakta ve okudukça kişilerin bakış açılarında yepyeni çıkarımlar oluşmaktadır. 3 Mart Lisesinin öğrencileri de bu anlamda farkındalığı yüksek, algısı açık ve dünyaya başka pencerelerden bakabilen bireylerden oluşuyor. Bir bakıyorsunuz Frans Kafka'nın Dönüşüm'ünü tartışırken buluyorsunuz kendinizi. Ya da Sapiens'teki tarihi saptamaları tartışırken zil çalivermiş.

*Okumak sadece bir eylem değil,
bir yaşam biçimidir.*

İşte bu noktada düşüncenin kaleme ve söze dökülmesi gerektiğine inanıyorsun.

Sonra yazılmalı diyorsun, bilinen görülen ne varsa yazılmalı genç dimağlarından dökülen...

Yazmak, bir sentez eylemidir. İnsanlık var olduğu günden beri bir şeyleri anlatma gereği duymuş. Biz de bu sayımızda yeniden ve yenilikten yola çıktık.

Yeniye ve değişime dokunan şairleri, yazarları ve devrimcileri konu aldık.

Bilimsel araştırmalardan ve buluşlardan dem vurduk...

Şengül ATEŞ

Nardugan Bayramı, bir Noel kutlaması mı?

Her yılın sonunda özellikle yılbaşı yaklaşırken mutlaka karşılaştığınızdır şu söylemlerle: "Yılbaşı kutlanır mı, kutlanmalı mı? Yılbaşı Hristiyan bayramı mı? " Ama işin aslı şu ki, ne bizim yılbaşımızın ne de Noel bayramının köklerinin Hz. İsa ile uzaktan yakından ilgisinin olması. Hatta Noel Hristiyan'dan çok Türk bayramıdır desem ne tepki verirdiniz? İnanması zor ama Noel, İmparator Kostantin (324-337) zamanında İznik'te toplanan konsül ile Hristiyanlık'a eklenmiş bir ritüeldir. Kökü Sümerlere ve

hatta Türklere dayanan bu bayram, Noel'e sandığınızdan daha çok benziyor. Moğolcada Nar :Güneş ; dugan , togan :doğan anlamında kullanılır. Yani Nardugan, "güneşin doğuşu" demektir . Bunun sebebi de 21 Aralık'tan sonra günlerin uzamaya başlamasıdır .Bildiğiniz gibi güneş ve gündüz ilk çağlardan beri iyiliği, gece ve ay da kötülüğü temsil etmiştir. Bu sebeple 21 Aralık'tan itibaren gecenin kaybolmaya başladığı ve gündüzün kazandığı düşünülür ve bu durumda da kutlamalar. Romalılar Sattürnalya , Yunanlılar ise Diyonisi-

sos Şenlikleri vasıtasıyla bu doğa olayını kutlamışlardır. Eski Türk dininde tanrı Ülgen'in kötü kardeşi olan Erlik o gün (Nardugan) iyi ve eli açık olarak sırtında kürklü kaftanı, başında

Noel'de süslenen çam ağacının bir benzerine Türk Nardugan Bayramı'nda da rastlanır.

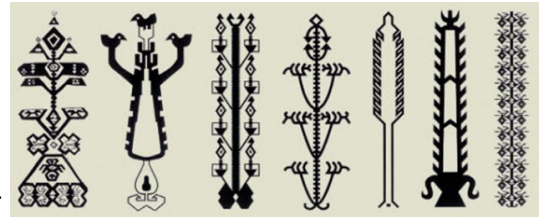
Yani Türklerin en eski kültürlerinde yeni yıl tıpkı Noel'de olduğu gibi bir paylaşım ve şenlik havasında geçerdi.

Akçaçam Ağacı'nın Türk kültüründe özel bir yeri var. Yazılanlara göre sadece Orta Asya'da yetişen bu ağacın bir ucu dünyanın ortasında bir ucu, hatta ağacın tepesi Tanrı Ülgen'in sarayına kadar uzanıyormuş. Ayrıca bu ağaç Türklerde ölümsüzlüğün simgesidir ve tüm insanların

türediği ağaç olarak da bilinir. (Uygurların Türeyiş Destanı'nda geçer.) Bu sebeple bu ağaca hayat ağacı da denir. Bu ağaca halı motiflerinde de görmek mümkündür.

Ülkemizdeki birçok insan Noel'e gizliden de olsa özenmiştir. Bu yazıdan sonra artık buna gerek olmadığını, bizim kültürümüzde de yeni yılın bir bayramla kutlandığını öğrenmek hem mutluluk verecek hem de kültürlerin birbirinden ne kadar etkilenebildiğini görmek sizi etkileyecektir. Kültürümüzü tanımamız, geçmi-

şimizle bağ kurmamız açısından Nardugan Bayramı iyi bir başlangıç olabilir. Nardugan Bayramınız kutlu olsun.

Sarp Özay

10 FL/A

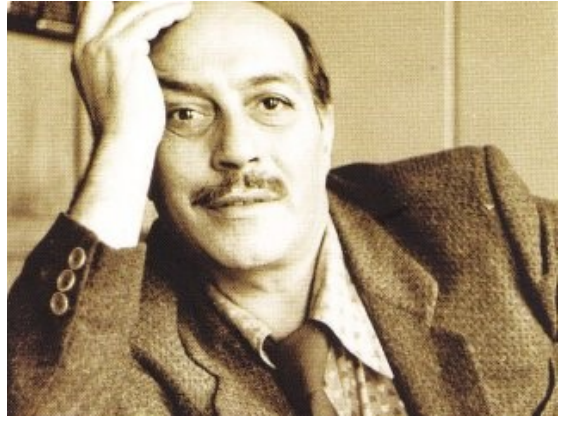
“Sevda Sözleri”nin Şairi: Cemal Süreya

1931 yılında, Erzincan’da bir yük vagonunda gözlerini dünyaya varlıklı bir ailenin biricik oğlu olarak açar. Adını Cemalettin koyarlar. Ailesi tarafından el üstünde tutulur, şımartılır, sevgiye boğulur Cemal. Adeta camdan bir bebekmişçesine ilgi görür. Ta ki 1938 Dersim olaylarıyla birlikte ailesinin Bilecik’e sürülmesine kadar. Ailedeki herkesin fakat belki de en çok Cemal’in hayatı alt üst olur. Hem birden büyümek zorunda bırakılır hem de tüm hayatı boyunca bu sürgün utancını yaşamak zorunda kalır.

Bilecik’e sürgünlerinin 6. ayında, daha 23 yaşında olan, annesini kaybeder Cemal. Birden bire suskunlaşır. “Küçük kalbimde küçük bir kuş ölmüştü.” der. Hayatı boyunca bunun yükünü omuzlarında taşır şair. Her aşık olduğu

kadında annesini arar, bulmak ister. Bu dizelerle de doruğa ulaşır bu amansız arayış:

*“kan görüyorum, taş görüyorum
bütün heykeller arasında
karabasan ılık acemi
uykusuzluğun sütlü inciri
kovanlara sızıyor
annem küçükken öldü
beni öp sonra doğur beni...”*

Yatılı okul Cemal’in hayatındaki dönüm noktası olur.

Makinist olan babası Hüseyin Bey, çocuklarına karşı hep mesafeli olmuştur. Bu baba boşluğunu amcası Memo doldurur. Memo; ona okuma yazmayı, resmi, şiiri, matematiği öğretir ve Cemal’in hayatında bir önemli bir rol-model haline gelir. Hüseyin Bey’in ikinci evliliğinden sonra Cemal’le arası oldukça açılır ve Cemal parasız

yatılı okul sınavlarını kazanarak ailesinden uzaklaşır. Bu okulda eline geçen her şeyi okur. 1947’de Haydarpaşa Lisesine başlar. Bu yıllarda edebiyata ilgisi oldukça artar ve kendini geliştirmek için elinden gelenin hep daha fazlasını yapar.

*Bir gün Dostoyevsky
okudum, o gün bugündür
huzurum yoktur...*

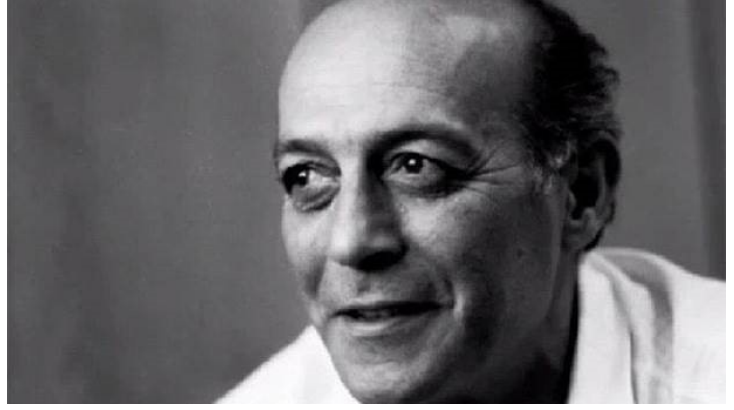
Haydarpaşa’yı pekiyi notlarla bitiren Cemal, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Maliye ve İktisat Bölümüne başlar. Mülkiye’nin ilk yıllarında çok yalnızlaşır Süreya. Hissettiği bu yabancılik onu yazmaya iter. Her ne kadar öyle hissetse de yalnız kalmaktan çekindiği için hep kalabalık yerler arar kendine. Zamanın birçoğunu kafeter-

yada veya kahve köşelerinde şiirler, nesirler ve hayali mektuplar yazarak geçirir. O yabancılik hissini atmak amacıyla sık sık yurt ve kantindeki sohbetlere katılmaya başlar bir süre sonra. Ancak hiçbir zaman sürgünlüğünden veya kürt olduğundan bahsetmez kimseye. Geçmişinin etkisini hep hissederek Süreya. Hatta öyledir ki ölürken bile yakasını bırakmayan düşünce Fuzuli’nin kürtçe şiiri Beng ü Bade’sini Türkçeye çevirme düşüncesidir. Çevireceği bu uzun şiir için, “Kürtlerin ve Türklerin kucaklaşması olacaktır.” düşüncesindedir.

İlk önce Mülkiye'nin geleneksel dergisi olan "Kazgan" da "Şarkısı Beyaz" adındaki şiiri yayınlanır. Şiirlerini XX. Asır, Yeditepe, Yenilik dergilerine de gönderir. Mülkiye'nin üçüncü yılında ise Kazgan dergisinin yayın kurulu başkanı olur.

Şiirde her türlü basmakalıplılığa karşı çıkan öncülüğünü Orhan Veli, Melih Cevdet, Oktay Rifat üçlüsünün yaptığı "Garip Şiir" akımının tıkaandığı bu dönemde Cemal Süreya, Hilmi Yavuz'un deyişiyle "Bir oksijen gibi Türk şiirinin imdadına" yetişir. "Gül" şiiri ile aranan mucize bulunur.

*"gülün tam ortasında ağlıyorum
her akşam sokak ortasında öldükçe
önümü arkamı bilmiyorum
azaldığını duyup duyup karanlıkta
beni ayakta tutan gözlerinin..."*

Ortaokuldan beri arkadaşı olan ve yıllardır sevdiği Seniha ile evlenir. Birbirlerine şiirler yazan, sevgi sözcükleriyle seslenen çift, kısa bir süre sonra tartışmaya başlar. Bu tartışmalar sıklaşır ve kavgalara dönüşür. Bir tartışma sırasında Cemal, Seniha'ya tokat atar.

Çok büyük utanç ve nefret duyar kendinden Cemal Süreya. Ruhunun derinliklerine kadar üzüntü ve ölesiye kederle boğuşur. Bir süre sonra, sakinleşince duyguları, tekrar birbirlerine şiir yazsalada içten içe yaralıdır ikisi de fakat Seniha, her zaman Cemal Süreya'nın "Balzamin"i, ilk aşkıdır.

"Onu üzdüm ya, dolmakalem bile ağlıyor"

1954 yılında mezun olunca Eskişehir'e tayin ister ve memuriyet yılları başlar. İkili anlaşmaz hiçbir türlü. Huzursuzdur evleri, içleri. Böyle bir günde en yakın arkadaşı Hasan Bası'ya "Başım dertte..." diye başlayan bir mektup yazar. Genç bir kızdan bahseder arkadaşına. Üvercinka'yı aklından atamıyordur Cemal. Seniha ise ağır bir hamilelik geçiriyordur. Müfettişlik sınavlarına hazırla-

nırken, 3 Ağustos 1955'te kızları dünyaya geldiğinde karısını ve kızını öpüp Üvercinka'ya koşar. Sınavlara girmek için bindiği trene Üvercinka uğurlar Cemal'i. Ancak Ankara'da bulunduğu sırada Üvercinka ondan ayrılmak istediğini söyler, sırta kadem basar. Elinden hiçbir şey gelmez Cemal'in. Sadece ilk ve biricik aşkı Seniha için "Onu üzdüm ya, dolmakalem bile ağlıyor" dizeleri dökülür

ağzından yer yer. Sınavları kazanması ile İstanbul'a yerleşir. O yıllar kendini yazmaya adanır ve adı birçok dergide yılın en iyi şairleri arasında telaffuz edilir. O dönemde, arkadaşı ile girdiği bir iddia sonucu soy ismindeki iki "Y" harfinden birini kaybeder.

1957 Haziran'ının bir sabahında kötü bir haber alır. Hep hasret kaldığı babası Hüseyin Bey hayatını kaybetmiştir

Ağlamak haramdı sana...

Sen ki gözlerinle görmüştün 57'de
Babanın parçalanmış beynini
Kağıt bir paketle koydular mezara
İstesen belki elleyebilirdin de

O günler istesen de istemesen de
Boğazında buruldu kaldı Türkçe
Mevsimlerin tülüne sarılı halde
Yıllarca dinlendirdin acını
Utandın ondan korktun bir bakıma
Sakladın geleninden gideninden.

Babanı Hürşiyin Bey, üvey annesi Rüşide Hanım ve kızıyla
Safinide Perihan, solunda Ayhan. (Ağlatıldı ayresi.)

Sizin hiç babanız öldü mü?
Benim bir kere öldü kör oldum
Yıkadılar aldılar götürdüler
Babamdan ummazdım bunu
kör oldum
Siz hiç hamama gittiniz mi?
Ben gittim lambanın biri söndü
Gözümün biri söndü kör oldum

Tepede bir gökyüzü vardı yu-
varlak
Şöylelemesine maviydi kör ol-
dum
Taşlara gelince hamam taşları-
na
Taşlar pırıl pırıldı ayna gibiydi
Taşlarda yüzümün yarısını gör-
düm

Bir şey gibiydi bir şey gibi kötü
Yüzümden ummazdım bunu
kör oldum
Siz hiç sabunluyken ağladınız
mı?

Sanata ve şiire yeni soluk: İkinci Yeni

Kendini şiire adayan Süreya İkinci Yeni akımının öncüsü olarak boy göstermeye başlar. Bu akımın bir "anayasası" yoktur der, Süreya. Cemal Süreya, Ece Ayhan, Sezai Karakoç gibi genç şairler dönemin sanat anlayışına benzemeyen şiirler yazarlar. İlhan Berk, Turgut Uyazar, Edip Cansever ise önceki şiirlerinden tamamen farklı eserler ortaya koyarlar.

İkinci Yeni bir devrimdir. Özgün, çağdaş, modern, imgesel bir sığırma olarak görülür edebiyatta. Dil araçtan çok amaca dönüşür. Birinci Yeni'nin aksine

her şey soyuttur ve çağrışımlardan ibarettir. Bu tartışmaların sürdüğü yıllarda Cemal Süreya'nın ilk şiir kitabı Üvercinka (1958) basılır. O zamana kadar Cemal Süreya'nın abartıldığını düşünenler bu kitapla birlikte Süreya'yı kuşağın en güçlü ve etkileyici şairleri arasında görmeye başlar. Bu ilgiyle her zaman çıkarmak istediği gazetesi ni çıkarır. Fakat çok sevdiği ve emek verdiği gazetesi Papirüs beklenen ilgiyi görmez ve mali sıkıntılardan dolayı sadece üç sayı yayımlayabilir. Görevi nedeniyle bir yıllığına Paris'e gi-

den şair döndüğünde İstanbul'a yerleşir. Burada çevirmen olan Tomris Uyar'la tanışır. İkili ilk defa karşılıklı sohbet ettiklerinde Cemal Süreya Tomris'e "arkadaşıyla evli taze ve genç bir edebiyatçı kız" gözüyle bakar ve özel bir ilgi göstermez. Ancak bu durum Tomris'i birazcık "bozar" Çünkü Tomris ilk gördüğü andan beri Cemal Süreya ile yaşayacakları derin bir ilişki olduğuna inanır.

Cemal Süreya'nın keşfetmeye değer bir insan olduğuna inanan Tomris, bundan sonraki buluşmalarında, kendini ünlü şaire daha yakın davranmaktan alıkoymaz. Gel zaman git zaman çiftin arasındaki o sessiz anlaşma, yerini tutkulu bir aşka bırakır ve ikisi de eşlerinden boşanarak Ankara'da birlikte yaşamaya başlarlar.

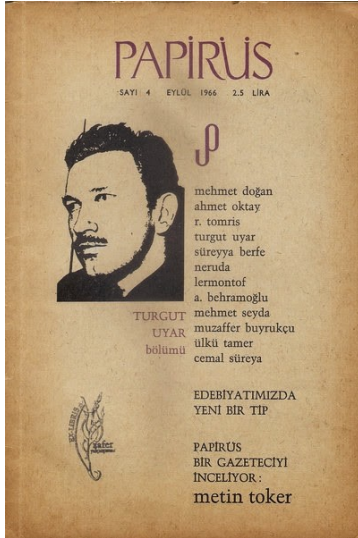
Şahsiyet Rötarı...

Cemal Süreya'yla olan bir anısını da böyle anlatmıştı Tomris:

"Her akşam işten çıkıp şıp diye eve damlıyordu Cemal Süreya. Bir gün Tomris Uyar, 'biraz gez dolaş arkadaşlarınla falan buluş' dedi. Ertesi gün geç geldi Cemal Süreya, daha ertesi gün de, hep geç geldi. Bu akşamlardan birinde, örtü silkelemek için pencereyi açan Tomris, apartmanın girişinde oturan Cemal'i gördü ve gerçek ortaya çıktı. Her akşam iş çıkışı eve geliyor ama aşağıda oturup 'gecikiyordu' Cemal Süreya... Tomris Uyar tarafından durumun adı derhal kondu: Şahsiyet Rötarı..." Çift, yaptıkları çevirilerle birçok eser kazandırdılar Türk edebiyatına. Bir zamanlar çok âşık olsalar da 1966'da yollarını ayırdılar. Tomris, Turgut Uyar'la evlenerek Ankara'ya yerleşti. Birlikte oldukları dönem Cemal Süreya, Tomris ile ilgili hep umutsuz dizeler yazardı. Daha sonra, "Senden ayrıldığım anda, senin

hakkında, hikayen hakkında sevdiğimi belirtecek hiçbir şey söylemeyeceğim, benim ağzımdan kimse duymayacak" dedi ve bir daha Tomris Uyar'ı anımsatan bir şiir hiç yazmadı. Papirüs'ten vaz geçemeyen şair dergiyi yeniden çıkarma kararı alır. Ancak beşinci sayının ardından atölyede çıkan bir yangınla her şey kül olur. Bu olaylar sırasında güzelliği dillere destan olan Zuhâl'le tanışır ve 1967 yılında evlenir. yaptığı bu evlilik de çok uzun sürmez.

Papirüs'ten vaz geçemeyen şair dergiyi yeniden çıkarma kararı alır. Ancak beşinci sayının ardından atölyede çıkan bir yangınla her şey kül olur. Bu olaylar sırasında güzelliği dillere destan olan Zuhâl'le tanıştı ve 1967 yılında evlenir. İniş çıkışları evliliklerinden bir oğulları dünyaya gelir. Adını amcasına ithafen Memo Emrah koyar. Cemal'in atamasıyla Ankara'ya taşınırlar. Zuhâl Hanım'la anlaşmazlıklar başlar o yıllarda. O süreçte kendisine hayran, şiirlerini ezbere bilen Güngör Demiray'la tanışır. Zuhâl Hanım'ın evi terk etmesi üzerine "*Hayatımın kadını buldum, Zuhâl'den ayrılıyorum*" der. Fakat Cemal'in gelgitleri nedeniye Güngör Demiray'la yaptığı bu evlilik de çok uzun sürmez.

Ayrılık sonrası başladığı işinde uzun yıllar saygın ve dürüst bir şekilde bürokratik yapar. Aynı zamanda edebiyatla ilgilenmeye ve üretmeye devam eder. Şapkam Dolu Çiçekle kitabıyla derlediği yazılarını bastırır.

Birsan Sağnak'la tanışır. Her tanıştığı kadında sonu araması-

na rağmen bulamayan Süreya, en sonunda Bayan "Nihayet" ile tanışmıştır. Yine gelgitleri olur, tüm çelişkilerle boğuşurlar. Evdeki iki oğul, Memo ve Özgür, çok farklı büyürler. Memo hep fiziksel ve ruhsal sorunlarla boğuşur. Kötü durumdadır, şiddet eğilimdedir. Yine de Süreya'ya göre oğlu Memo hep olağanüs-

tü bir çocuktur.

Emekli olduktan sonra edebiyata daha çok zaman ayırır. Milliyet Sanat dergisinde ve Hürriyet Gösteri'de yazılarını günlükler şeklinde okurlarıyla buluşturur.

Şiirin büyük devrimcisi...

1984 yılında Sevda Sözleri kitabında tüm şiirlerini toplar. Sıcak Nal ve Güz Bitiği 1988 yılında arka arkaya yayımlanır. Bu iki eseriyle 1988'de "Behçet Necatigil Şiir Ödülü"nü alır.

Aralık 1989'da Memo, annesiyle birlikte babasının, Cemal Süreya'nın evine yerleşir. Bu sırada Birsen Hanım çoktan evden ayrılmıştır. Memo'nun şiddet ve bunalım tacizleri başlar. Tüm eşyalarını dağıtır, raflarını boşaltır babasının. Şiddet ve öfke tüm evi sarar. Çıkan bir tartışmada babasını döver Memo. Cemal Süreya bu süreçte evi terk eden Birsen'i arar.

"Nolursun gel!" der. Birkaç gün ortalıklarda dolaşır kafasını dağıtmak için. Endişelenen arkadaşlarına "Merak etmeyin, bu bunalımı da atlattırım ben!" diyerek kendinde güç bulmaya çalışır. Dalgındır, yorgundur, üzgündür ve belki de bıkkın. Bir süre sonra Birsen Hanım'ın telefonu çalar ve ona da kötü haber gider. Cemal Süreya hastanededir. "Bıraktın gittin beni.", diye sitem eder Birsen Hanım'a. En yakın arkadaşını gördüğünde ise ona yalvarır. "Kurtar beni, sen kurtarırsın beni!"

Sedyede oturan Cemal Süreya sevdiklerine son bir kez bakar doslukla ve daha 60 yaşına basamadan hayata gözlerini kapatır.

"1931 yılında doğdum, 1937 yılında annem öldü. 1944 yılında Dostoyevski'yi okudum. O gün bugündür huzurum yoktur. Biyografim bu kadar."

Bu sözcüklerle tanımlasa da kendini Süreya, hep ölümden ve ölüden çok korkmuştur. Belki de daha 7 yaşında bir çocukken ölümün annesini ondan çekip koparmasından kaynaklanıyordur belki de bu. 50'li yaşlarda ölüm düşüncesiyle yüzleşse de her zaman tedirgindir.

Cemal Süreya, 60 yıldan az bir ömre birçok şey sığdıran dev bir şair, düşünür ve devrimciydi.

Tanrı

**Bin birinci gece şairi yarattı,
Bin ikinci gece Cemal'i,
Bin üçüncü gece şiir okudu tanrı,
Başa döndü sonra,
Kadını yeniden yarattı.**

Ülkü Tamer

Tarihin haklı bulduğu lider: Fidel Castro

Küba Devrimi'nin öncüsü olan Fidel Castro, Küba'yı 1959'dan 2006'ya kadar 49 yıl yönetti. Fidel Castro toplamda 10 ABD başkanı dönemine tanıklık etti. Kimine göre bir devrimci, kimine göre ise diktatör ve komünist bir despottu. Fakat gerçek şu ki, 20'nci yüzyılın ikinci yarısı ve 21'inci yüzyılın ilk zamanlarına damga vuran bir siyasetçiydi. Fidel Castro ile ilgili bilinmesi gereken bazı detaylara yakından göz atalım.

13 Ağustos 1926'da Mayori'de doğmuştur. 1950'de Hukuk doktoru olarak mezun olmuş ancak henüz öğrenciyken Küba Halk Partisine girmiş ve kent ayaklanmalarına katılmıştır. 1953'te başlarında olan Batista diktatörlüğünü yıkmak için 165 kişilik bir grupla Santiago'daki Moncada kışlasına baskın düzenleyince başarısızlığa uğrayıp tutuklanmıştır. Mahkemede söylediği "Sayın yargıç siz beni mahkum edin, tarih beni haklı çıkaracaktır." sözleri efsaneleşmiş ve yıllar sonra halkının sevgisini kazandığında gerçekten de haklı çıkmıştır. Hapisten çıktıktan sonra Meksika'ya gitmiş ve gerilla grubu oluşturmuştur. Özgürlüğü elinden alınmışken bırakın yılmayı halkının daha rahat yaşaması için savaşıacağına kesin olarak karar vermiştir. Bu süreç çok yakın dost olacağı Che Guevara ile tanıştığı zamana denk gelir. Kurdukları bu gerilla grubu ile 2 yıl hükümete karşı savaşmış, halkın sevgi ve güvenini kazanmışlardır. Halkın desteğini arkalarına aldıktan sonra Batista gittikçe güçten düşmüş ve sonunda Dominik Cumhuriyeti'ne kaçmıştır. 1 Ocak 1959 tarihinde Batista diktası devrilmiş ve Fidel başarılı olmuştur.

‘‘Halk hükümetten korkmamalıdır, hükümet halktan korkmalıdır.’’ der V for Vendetta filminde, bu da bana Küba'yı hatırlatır.

Fidel Castro başbakanlığa getirildikten sonra ülkede halk lehine köklü değişiklikler başlamıştır. Fiyatların, kiralardan düşürülmesi ve toprak reformu yapılanların ilkleridir. Toprakları kamusalılaştırmış, gelir farkı en aza indirmeye çalışılmıştır. Ancak bu başta ABD olmak üzere kapital düzende cebini doldurmuş şirketlerin hoşuna gitmemiş ve 56 yıl sürecek bir ambargoyu getirmiştir.

1968'e kadar işlenen sosyalist düzende Castro'nun genel sekreterliğini yaptığı Birleşmiş Sosyalist Devrim Partisi ilk iş olarak okuma yazma seferberliği başlatmıştır.

"Bugün politikacılar, halkın cehalet içinde kalmasıyla ilgileniyorlar, çünkü cahil bir halk fanatizm ve önyargı ekicilerinin, kapitalizmden çıkarı olanların en

iyi müttefiki ve ilerlemenin en büyük düşmanıdır." demiş ve okuma yazma oranını %90a çıkarmayı başarmıştır. Ulusal gelir sağlık hizmetlerine yöneltilmiş ve hala dünyanın en iyi tıp doktorluğu fakültelerinin temelleri atılmıştır. İşsizlik büyük oranda ortadan kaldırılmış ve herkese çalışma zorunluluğu getirilmiştir.

**Sosyalizmin Kalesi
Küba ve Bekçisi
Castro**

Devrim, üzerine gül yaprakları serpilmiş bir yatak değildir.

Şu durumda Fidel'e Che'ye ya da diğer devrimci arkadaşlarına diktatör demek Atatürk'e diktatör demekten farksızdır. Zira barış için yapılan savaşlar, para için yapılanların aksine şereflidir. Fidel'in de dediği gibi

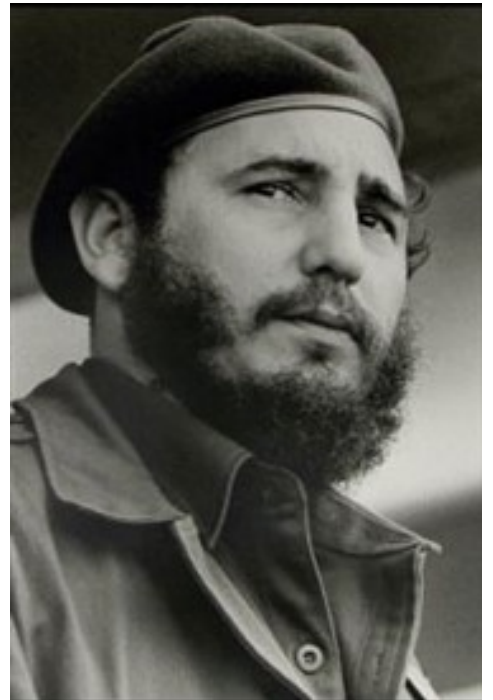
"Devrim, üzerine gül yaprakları serpilmiş bir yatak değildir."

Daha devrim olmadan Fidel'in en büyük hedefi "Ulusal Bağımsızlık"ı sağlamaktır. Çünkü insan özgür olmadı mı; ne aldığı nefes onundur ne de baktığı gökyüzü. Bunlarla birlikte Fidel Marksist ve Leninist olduğunu söylemiş ve bu bağlamda hareket etmiştir. Toplumsal adalet düşüncesine baktığımızda politik ve ekonomik eşitliği görebiliriz. Ona göre ırk ve cinsiyet fark

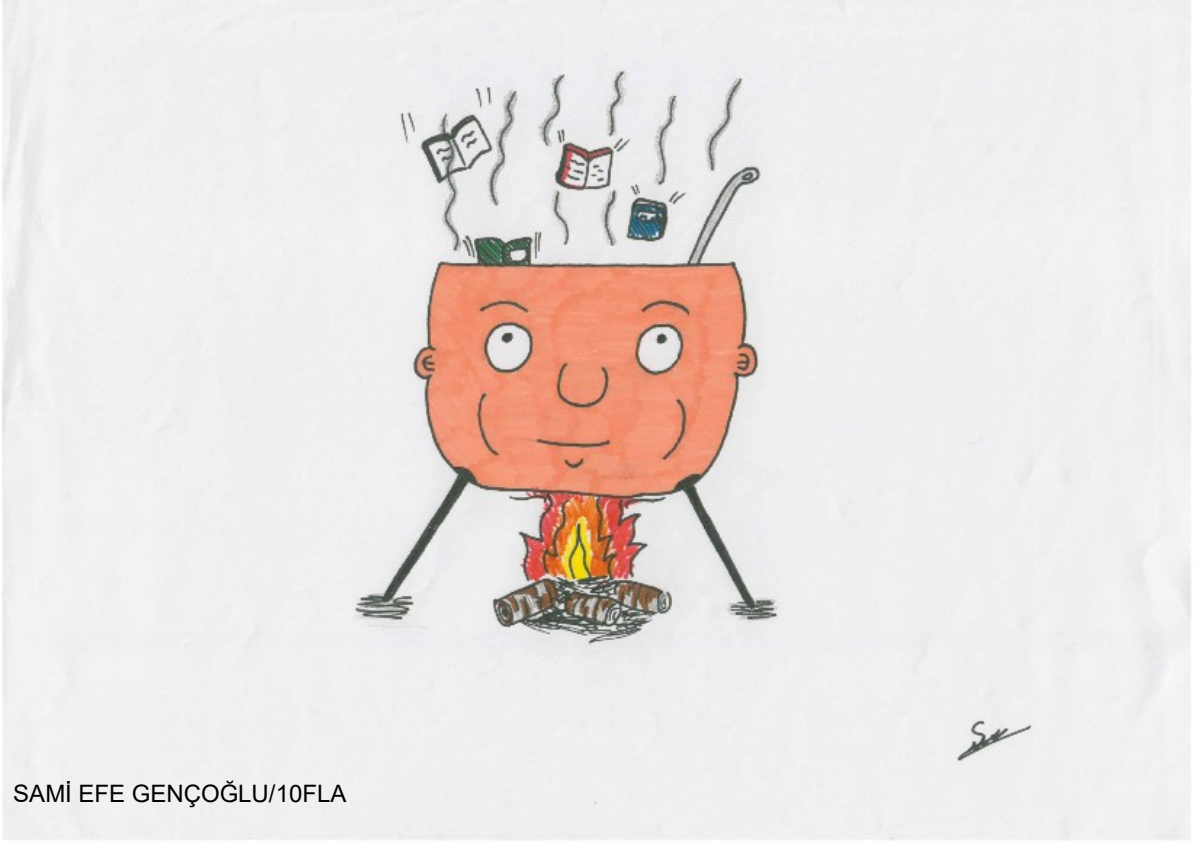
etmeksizin politikaya kitleler katılmalıdır. İnsanlığı kurtarmak için bir şeyler yapılmak zorunda, diyor Fidel. "Daha iyi bir dünya mümkün!"

Onun savunduğu sosyalizm, bağımsızlığını kazanan ülkelerin, mücadele içinde olan ülkelere yardım etmesini öğretir. Kurtuluş Savaşı zamanında Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin yaptığı yardımları da örnek olarak gösterebiliriz. Fidel'in; diline, dinine, ırkına bakmadan her halkı, her insanı, kurtarmak istediğini şu sözlerinden rahatça görebiliriz fikrimce:

"Diğerleri lüks otomobillerine binebilsin diye neden bazı insanlar çıplak ayaklarıyla yürümek zorunda? Diğerleri 70 yıl yaşasın diye, neden bazı insanlar 35 yıl yaşamak zorunda? Diğerleri müthiş derecede zengin olsunlar diye, neden bazıları berbat bir şekilde yoksul olmak zorunda? Ben, bir parça ekmeğe bile sahip olmayan çocuklar adına konuşuyorum!"

KABARA

HOMO SAPIENS'İN DEĞİŞMEYEN TEK GERÇEĞİ

Homo Sapiens'in tarihi boyunca değişmeyen tek olgusu kendisidir. Yaşam alanları, beslenme şekilleri, düşünce yapısı, yetenekleri hayatında bir bir değişmiştir. Geliştirmiştir kendisini; evrimiyle, zekasıyla... Değiştirmiştir tüm yaşam standartlarını. Önce tarıma, yerleşik hayata geçiş ile, beraberinde Fransız İhtilali, en önemlisi Sanayi Devrimi ile... Sosyal yapı değişmiştir; ataerkil toplum yapısı oluşmuştur. Burjuvaların, Papaların haksızlığından kurtulmuş, özgürlükle, demokrasiyle tanışmıştır Homo Sapiens. Aile yapısı, anlayışı değişmiştir değişen teknoloji ile. Aile içinde yaşlılar el üstünde tutulurken, kararlarda onların sözü geçerken, şehirlere göç

sebebiyle "ergenler" almıştır bu yeri. Şımartılan, anlaşılamayan, bir o kadar da söz dinletilemeyen ergenler... Öyle bir çağa gelmiştir ki Sapiens; Homo Deus (tanrı insan) mertebesine ulaşmayı amaçlayan, mutluluğu ilaç haline getirmek isteyen bir çağa: "Teknoloji Çağı" na. Artık veba, kobra, tifo, verem gibi dehşet bir sorunu kalmamıştır Sapiens'in. Sonuçta artık bu insanlık 1520'de Meksika'da 20 milyonun ölümüne sebep olan bir Çiçek virüsü ile de savaşmayacaktır.

Homo Sapiens'in dünyasında değişmeyen tek şey arzularıdır; YAŞAMA ARZUSU.

Homo Sapiens'in dünyasında değişmeyen tek şey arzularıdır; yaşama arzusu. Bu yüzden insanlar korunma ve beslenme karşılığında kapitalist güçlerin kölesi olur. Bu yüzden mülteciler ne kadar zor şartlar altında yaşasa bile, o doğacak çocuğa güzel bir yaşam sunamayacağını bilse bile üremeye devam eder. Tek bir amacı vardır bu insanların: o da yaşamını, soyunu

sürdürmek. Hayvan aleminde de olan bir ihtiyaçtır bu. Ancak bir farkı vardır Homo Sapiens'in. Kendisi dışında hiçbir alemde görülmemiş bir farklılık: organize olabilme, sosyal bir yaşam kurabilme. Bunca değişimi organize olabilmesi sayesinde yaşamıştır Sapiens. Başka hiçbir canlıda göremeyeceğiniz eşsiz bir yapıdır bu. Birlik olmakla bambaşkadır organize olma.

Kurtlar, çakallar sürüyle avlanmaz mı? Aile yapısı yok mudur hayvanlarda da? Ancak siz hiç Hayvan Çiftliği'ndeki gibi bir olaya şahitlik ettiniz mi? Nerede görülmüş bir domuzun kalkıp tüm çiftlik hayvanlarını organize ederek isyan çıkardığı. İşte Homo Sapiens'in tüm canlılardan farkı budur. Sapiens'in değişimine sebep olan bütün bu olaylar; Fransız İhtilali, Sanayi İnkılabı, 1 ve 2. Dünya Savaşı insanın organize olmasının sonucudur. Demokrasi, meclisler, partiler ya da en basitinden şirketler organize olabilmenin birer sonucudur.

İnsanlık bu yetisini asla kaybetmeden buralara gelmiştir ve kendini de devamlı yenileyecektir. Homo Sapiens'i Homo Deus'a taşımaya, sonsuz mutluluğa erişmeye çalışırken de organize olacak, süper insanlar dolayısıyla alt kesime düşerken de, önüne çıkacak sorunlarla savaşırken de kısacası hayatının her alanında organize olacaktır insan ve bu onu iyi ya da kötü daima ileriye taşıyacaktır. O zaman Nazım'ın şu dizelerine kulak vermek gerek:

DÜNYANIN EN TUHAF MAHLUKU

**Akrep gibisin kardeşim,
korkak bir karanlık içindesin akrep gibi.
Serçe gibisin kardeşim,
serçenin telaşı içindesin.
Midye gibisin kardeşim,
midye gibi kapalı, rahat.
Ve sönüş bir yanardağ ağzı gibi korkunçsun, kardeşim.
Bir değil,**

**beş değil,
yüz milyonlarlasın maalesef.**

**Koyun gibisin kardeşim,
gocuklu celep kaldırıncı sopasını
sürüye katılıverirsin hemen
ve âdeta mağrur, koşarsın salhaneye.
Dünyanın en tuhaf mahlukusun yani,
hani şu derya içre olup
deryayı bilmiyen balıktan da tuhaf.**

**Ve bu dünyada, bu zulüm
senin sayende.**

**Ve açsak, yorgunsak, alkan içindeyseğk eğer
ve hâlâ şarabımızı vermek için üzüm gibi eziliyorsak
kabahat senin,**

**— demeğe de dilim varmıyor ama —
kabahatın çoğu senin, canım kardeşim!**

Nazım Hikmet-1947

İdil Yağmur Bayraktar– 9 FL C

Sis Bulutu

Yıl 1997; (BM) Birleşmiş Milletlerin önde gelen ülkeleri sonunda siyasi ve ekonomik çıkarlarını bir kenara koyup Japonya'nın tarihi başkenti ve Tokyo'dan sonra en büyük şehri olan kentte, geniş vadileri sisle kaplı Kyoto'da, tüm insanlığı ilgilendiren ve tehdit eden küresel bir konuyu ele alıyor: Küresel ısınma, ısı artışı ve sera gazlarının birikiminin uzun vadede yol açacağı tablo. Etraflıca tartışıp ortaya bir çözüm önerisi sunuyorlar, dünya genelinde bir anlaşma. Kısaca açıklamamız gerekirse hedeflediği amaç Birleşmiş Milletlere üye her ülkeyi kapsar ki bu rakam diplomatik olarak tanınan tüm

dünya ülkelerine denktir. Anlaşmaya göre bu protokolü imzalayan ülkelere, karbondioksit ve sera etkisine neden olan diğer beş gazın salınımını azaltması veya bunu yapamıyorsa karbon ticareti yoluyla haklarını arttırması beklenmektedir. Protokol, ülkelerin atmosfere saldıkları karbon miktarını 1990 yılındaki düzeylerine önce düşürüp sabitlemelerini gerekli kılmaktadır. Anlaşma metninde yazan tarihe

göre (1997) bu oran %5'tir, fakat günümüzdeki karbon emisyonlarına bakarsak devletlerden beklenen bu eşdeğer oranın %35-40'lara kadar çıktığını söyleyebiliriz.

Çevremizde bu kadar sis makinası varken aslında yazıyı yazmaktaki amacım konuya ne kadar hâkim olduğumu bilimsel bir makale edasıyla anlatıp gereksiz rakamlarla gözünüzü korkutmak değil, sadece çevremizde biz farkında olmadan bir sis bulutu içerisinde yaşanan ve yaşanmakta olan gelişmelere karşı bir miktar da olsa sorgulayıcı ve duyarlı olmamızı sağlamak.

Evet, aslında günümüzden çok da uzakta değil; 2019'a yeni girmişken 22 yıl önce imzalamaya açılan bir anlaşma Kyoto Protokolü. 22 yıl dediysek de bu süreye aldanmayalım; onaylayan ülkelerin 1990'daki emisyonlarının (atmosfere saldıkları karbon miktarının) yeryüzündeki toplam emisyonun en az %55'ini oluşturması gerekiyordu ve an-

laşma ancak Rusya'nın da kabul etmesiyle 2005'te yürürlüğe girebildi, hazırlanma aşaması, karbon ticareti anlaşmaları da derken sağlıklı bir süreç olarak en fazla 15 yıldan söz edebiliriz. Bir de bu tasarının 1992 Brezilya Görüşmelerinde sunulan (UNFCCC) Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nden beri görüşülüp tam 5 senede tasarlanabilmesi de içinde bulunduğumuz

dünyayı yönetenlerin bu konuyu aslında ne kadar çok "önemsediklerini" gösteriyor. Dünyayı yönetenlerden kastım BM Genel Meclisi'nde de bu konuyu tartışan devlet adamları değil yanlış anlaşılmasın, bizzat o meclisi yaptıranlardır.

Başta Avrupa Birliği; İzlanda, Japonya gibi ada ülkeleri olmak üzere bu anlaşmanın hakkını veren devletler gerçekten var. Süregelen tartışmaların birçoğunda taraf olan ancak uzun süre anlaşmayı imzalamayan Türkiye 30 Mayıs 2008'de Protokolü imzalayacağını resmen açıklamıştı. Dünyada meşru bir gerekçe sunmadan bu anlaşmayı imzalamayan sadece tek bir devlet kaldı ve bu devlet tek başına dünyanın %15'lik emisyonuna mal olan ABD'den başkası değil. Bunun yanında toplamda %35'lik emisyonları ile birlikte anlaşmayı imzalayıp da

ayrıcalıkları olan Çin ve Hindistan'ın da küreyi kaplayan bu sis bulutundaki payları Amerika'dan aşağı kalır değil.

Sonuçların değerlendirileceği 2020 yılına hızla yaklaşırken Kyoto Protokolü ne kadar başarılı oldu tartışılır fakat önemli bir ilk adım olduğu kesin. Ortada hiçbir tasarı yokken böyle bir anlaşmanın tam 192 iyi niyetli ülke tarafından imzalanması da bunun göstergesidir. Tüm BM'yi yok sayan ABD için ise söylenecek fazla bir şey kalmıyor. Hepimiz aynı gemideyiz,

Evet yol sisli olacak, evet görüşümüz kısıtlanacak ama zaman geldiğinde ister farklı uçlarında olalım, ister birbirimizi düşürmeye çalışalım, gemi battığında ayakta kalan da, düşen de boğulacak; kalan da düşen de...

Deniz ORUÇ-11TM

KYOTO PROTOCOL

KENDİNİ AYDINLIĞA ADAMIŞ ADAM: UĞUR MUMCU

Ülkemiz kuruluştan günümüze, hep aynı sorunun türevleriyle karşılaşmıştır. Bu sorun, bazı değişimleri kabul etmeyip kendi efendiliği son bulacak diye kişilerin devrimlere verdiği tepki ve onun kör sağır dilsiz takipçilerinin bir türlü yenilenememesidir.

Yüce Önder Mustafa Kemal Atatürk, gençliğinde eleştirdiği tam bir birey olduğu vakit, son nefesine kadar mücadele ettiği gericiliği ve onun getirilerini aynı bir haşere gibi yer altına tıkacak ışığı bir meşale gibi aktarmaya çaba göstermiştir. Yakın çağda bu meşaleyi daha da yükselten aydınlarımız haince katledilmiş yutulmaya çalışılmıştır. Belki de bu sayısız aydınların içinde anlatılacak çok kişi var ama gelin biz bunların en ileri gelenlerinden Uğur Mumcu'yu konuşalım.

Cumhuriyete, laikliğe ve devrimlere adanmış bir ömür...

22 Ağustos 1942'de Kırşehir'de doğan Mumcu ,çocukluğunu tam etkisi yitirilmemiş ama silikleşmeye başlayan Atatürk devrinde geçirmiştir. Memur çocuğu olan Mumcu daha çekirdekten vatan aşkı ile yetişmiştir. Hayatının her anında aktivist bir gazeteci olan Uğur Mumcu üniversite yıllarında Cumhuriyet gazetesindeki bir makalesi ile

Yunus Nadi Roman Ödülü'nü almıştır. Okuduğu Ankara Hukuk Fakültesi'ni başarı ile tamamlayan Mumcu hiçbir zaman bırakmadığı yazılarını resmi olarak 1975 'te

Cumhuriyet'te gazeteci sıfatı ile yayınlamaya başladı. Yazılarında temel olarak vatan meselelerini, insanların sıkıntılarını ve

özel olarak irticayı işlemiştir. İrticaya karşı her zaman aydın kişi olarak ışık saçmıştır. Askerde iken dahi sakıncalı piyade sayılan Mumcu, her zorluğa baskıya direnmiştir.

Her zaman akılcı ve mantıklı bir kişi olmuş dönemin yakın fikirli topluluklarına yol göstermiştir. Gençlere özellikle önem veren aydın tıpkı Atatürk gibi değişim dalgasını yeni ve taze beyinlerden beklemiştir. Toplulukların bir eyleme bir sebep sonuç ilişkisine girecekleri durumlar için silaha ve teröre karşıtlığını te-

mel birkaç eser ile keskin çizgilerle belirtmiştir. Belki de aynı fikir akımındaki farklı memleketlerden birçok yoldaşı ile ters düşmüştür.

Bir önceki yazımda da belirttiğim gibi Bursa Nutku ve onun reaksiyoncuları Mumcu'nun döneminde hem gazetecilik ilkesi hem de düşünsel anlamda rakibi olmuştur. Bursa Nutku, Ata'nın aydınlığına bakışı; içi boş, dışı çok sesli yaklaşımlarla irticanın tarihsel, kısa ve genel bir kesitidir. Her dönem kadına, çocuğa, çevreye, tüm canlılara hatta kendisine dahi zarar veren kısır döngü irtica düşüncesi can çekişmeye ülkemizde Atatürk ile başlamıştır. Son mücadelelerini tarihi 80'lere 90'lara kadar sürdürerek bir şekilde mucize bir şekilde (!) yeniden

yükselişe geçmiştir. Zaten devamında da özgür aydın Atatürkçü bir sınıf oluşmaması bu kişilerden geriye kalan boşluklara gereksiz ve yetersiz kişiler getirilmiştir. Bu sebeple

Uğur Mumcu gerçek anlamda özlem duyulacak bir aydınlık savaşçısı-

dır. Kendini bildi bileli bir aydınlıkçı ve vatansever olan Mumcu sonu tükenmeyen bir kaynak tarafından vahşi ve haince katledilmiş, ülkemizde ki aydınlık mücadelesini öksüz bırakmıştır. Mumcu'nun Mustafa Kemal'den alıp bugüne taşıdığı meşaleyi bizler daha ileri taşımak ile yükümlüyüz ve bunu kendimize

Sözü daha çok uzatmadan yazımı kendini aydınlığa adanmış adam Uğur Mumcu'nun sözü ile bitirmek istiyorum:

“Ben Atatürkçüyüm...
Ben, Cumhuriyetçiyim...
Ben laikim... Ben antiemperyalistim... Ben tam bağımsız Türkiye'den yanayım... Ben insan hakları savunucusuyum...”

Ben, terörün karşısındayım... Ben yobazların, hırsızların, vurguncuların, çıkarıcıların düşmanıyım. Dün sabaha değin, araştırarak yazdığım hiçbir konuyu yalanlayamadınız. Öyleyse vurun, parçalayın, her parçamdan benim gibiler beni aşacaklar doğacaktır.”

Mehmet Yenişar/10 FL B

Lavinia'nın Ölümsüz Şairi: Özdemir Asaf

Gerçek adı, Halit Özdemir Arun olan Özdemir Asaf, 11 Haziran 1923'te Ankara'da doğmuştur. İlk ve ortaöğreniminin bir bölümünü Galatasaray Lisesi'nde yapmıştır. 1941 yılında (11.sınıfta) girdiği sınavda Kabataş Erkek Lisesi'ni kazanmış ve 1942 yılında buradan mezun olmuştur. İstanbul Üniversitesi'nde önce Hukuk Fakültesi sonra da İktisat Fakültesi ve Gazetecilik Enstitüsü'ne devam etmiştir. Özdemir Asaf, üniversite yıllarında karşılıksız bir aşka tutulmuş ve en ünlü şiiri olacak Lavinia'yı yazmıştır. Bu bir şiir yarışmasına katılmış ve birinci olmuş, kürsüye çıkarak şiirini okumaya başlamıştır. Söylenenlere göre, o gün salonda Lavinia, yani gerçek ismi Mevhibe Meziyet Beyat da bulunmaktaymış. Ama şiir okumadan bir süre önce salonu terk etmiş. Kimilerine göre Mevhibe Meziyet Beyat daha sonra bu şiirin kendine yazıldığını anlamış kimilerine göre de hiç bilmemiştir. Özdemir Asaf ile Lavinia'nın aşkı yalnız şairin şiirle-

rinde yaşamıştır. 1947'de yüksek öğrenimini yarıda bırakarak bir süre sigorta prodüktörlüğü işiyle uğraşmıştır. İlk evliliği sırasında Tanin ve Zaman gazetelerinde çevirmen olarak çalışmıştır. Özdemir Asaf'ın ilk yazısı 1939'da Servet-i Fünun, Uyanış dergilerinde çıkmıştır. 1951'de Sanat Basımevi'ni kurarak kitaplarını Yuvarlak Masa Yayınları adı altında yayımlamıştır. Bu, yazarın matbaacılık

yaşamına ilk girişi olmuştur. 1962 yılında Temel Hakları Yaşatma Derneği'nin kurucularından biri olmuştur. Arkasında birçok şiir kitabı, öykü ve deneme bırakan yazar 28 Ocak 1981'de İstanbul'da hayata veda etmiştir.

Özdemir Asaf'ın Son Şiiri:

**Hastanede veya hapishanede
Hayatını yazma!
Sonunu bir merak eden çıkabilir
Hastanede her gece insan
Birkaç yaşam yitirebilir ya da yaşayabilir
Hapishanede ise her sabah.**

Sevenlerine son öğüdü yine mısralarla verdi
Özdemir Asaf son şiirini röntgen kağıdına yazdı

Can Yücel, 28 Ocak 1981 günü Özdemir Asaf'ın cenazesinden döndükten sonra "Cenaze Dönüşü" adlı bir şiir yazar:

**"Anlaşıldı bu / R'lerin intikamı / Onlar yuttu
Özdemir Asaf'ı."**

Cumhuriyet tarihini önemli şairlerinden Özdemir Asaf ile ilgili bilmediğiniz anılar...

Özdemir Asaf, 'r' harfini söyleyemez, "yumuşak g" olarak telaffuz ederdi. Öğrencilik yıllarında yaşadığı bir anısını şöyle dile getirmiştir: "Lisede edebiyat hocamız İsmail Habib Sevük, sınıfta heğkese şiiğ okutuğ, sığa bana gelince, atlayıp yanımdakine geçeğdi. Biğ gün değste pağmak kaldığdım ve hocam sınıfta heğkese şiiğ okutmuyoğsunuz, bana niçin okutmuyoğsunuz dedim. İsmail Hoca, bu soğuma şu cevabı veğdi;

– Oğlum Özde miğ sen, şiiğ değil, şiiğ in canına okuyoğsun.

Yıllar sonra Özdemir Asaf üniversite yıllarında aşık olduğu Mevhibe Meziyet Beyat'a

26 Haziran 1947 günü İstanbul, Acıbadem'deki köşkün büyük bahçesinden meyve toplanan armutlar büyük bir iştahla yenir. Asaf'ın eşi hamile olduğu için biraz daha fazla yer. Akşam herkes odasına çekilince eşi, "Özdemir, çok sancım var" der.

Şair de "Haklısın Sabahat, benim de çok sancım var. O kadar armut yememeliydik" diye cevap verir. Asaf uyur ancak eşi uyuyamaz. Tekrar seslenir:

Özdemir Asaf bir gün hoşlandığı kadına duygularını açmak ister. Bütün güzellikleri sıralar kadına. Fakat sözü o kadar evirip çevirmesine rağmen bir türlü sözü o noktaya getiremez ve kendisi için onun ne kadar önemli olduğunu söyleyemez. Sonunda "her neyse" deyip kal-karlar ve şiir artık yazılmıştır...

"Lavinia" şiirini yazar. Lavinia, Özdemir Asaf'ın en çok sevilen şiirlerinden birisidir. Bu şiirin son dördlüğünde hiç 'r' harfi yoktur ve Özdemir Asaf, Lavinia şiirini oldukça düzgün bir biçimde okumuştur.

Özdemir Asaf'ın asıl ismi Halit Özdemir Arun'dur. Şiirlerinde babasının Asaf ismini kullanır. 1950 yılında Çağaloğlu'nda bir matbaa açar. Açılış işlemleri için gittiği vergi dairesindeki memur adını sorar. Yukarıda bahsedildiği gibi r'leri "ğ" olarak söyleyen şair "Halit Özde miğ

Ağun" der. Özdemir, bilinen bir isim olduğu için memur belgelerine "Halit Özdemir Ağun" yazar. Özdemir Asaf, yanlış yazıldığını görünce "Soyadımı yanlış yazdınız, doğğusu Ağun" der. Memur yüzüne bakar. "Evet, Ağun" der. "Hayığ, hayığ Ağun." "Beyefendi anladım. Ağun." Şair sinirlenir. Cebinden kalemini kâğıdını çıkarır, kocaman harflerle ARUN yazar, r'lere başa başa yüksek sesle okur. "AĞĞĞĞĞUN."

"Özdemir, dayanamıyorum, çok sancım var." Özdemir Asaf "Uyuduğuma bakma, benim de çok sancım var, ben de dayanamıyorum" der. Sabah olduğunda eşi hâlâ sancılıdır. Evin büyükleri ile birlikte hastaneye gidilir, sancının armuttan değil, doğumdan olduğu anlaşılır.

Her Neyse

**Türkiye de İstanbul ne ise,
İstanbul da gece ne ise
Gecede yürümek ne ise
Yürürken düşünmek ne ise
Seni unutamamacasına düşünmek ne ise
Unutamamanın anlamı ne ise
Seni sevmek ne ise**

**Saklayayım mı yok söyleyeyim derken
Birden aşka düşmek ne ise
Her neyse.**

Şengül Ateş

PARADOKSİA

Catch-22 Paradoksu

Amerikalı yazar Joseph Heller tarafından kaleme alınan ve 20. yüzyılın en büyük edebi eserlerinden biri olan Catch-22 isimli romanın bir bölümünde bir çıkmaza girilmiştir.

İkinci Dünya Savaşı'nda yaptıkları işin vahşeti ve duydukları korku nedeniyle psikolojileri bozulan pilotların bunu kanıtlamaları halinde erken terhis edilecekleri söylenir. Bunun üzerine pek çok pilot psikolojilerinin bozuk olduğunu ve ordudan ayrılmak istediklerini belirtirler. Ancak ordu askerlerini kaybetmek is-

temez ve "eğer psikolojinizin bozulduğunu edebiliyorsanız bu sizin akıl sağlığınızın ve muhakeme gücünüzün hala yerinde olduğunu gösterir" şeklinde cevap verir. Böylece askerler için çıkış yolu kalmaz.

Yukarıda bir paradoks, yani bir kısır döngü durumu vardır ve buna Catch-22 paradoksu denilmektedir. Catch-22 paradoksu "istenilen bir sonucun veya çözümün, bir dizi içsel olarak mantıksız kurallar veya koşullar nedeniyle elde edilmesinin imkansız olduğu bir durum

elde edilmesinin imkansız olduğu bir durum" anlamında İngilizceye deyim olarak da girmiştir.

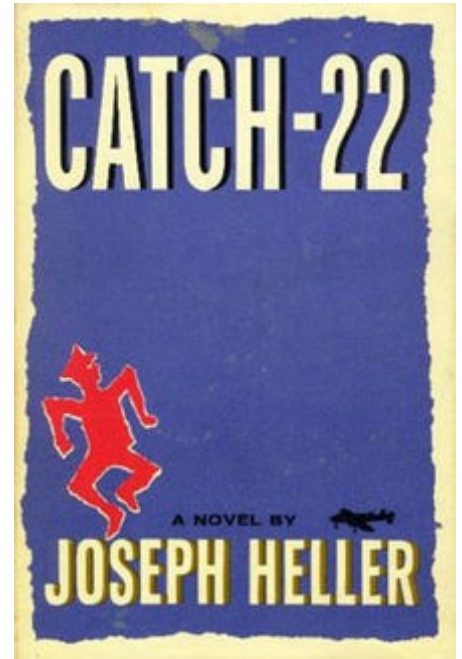
Benzer bir durumu üniversiteden yeni mezun olmuş kişiler iş ararken yaşarlar. İşe girmeleri için tecrübe sahibi olmaları istenir ancak tecrübe sahibi olmaları için önce bir işe girmeleri gerekmektedir. Bu paradoksa günlük hayattan bir örnek daha verecek olursak; diyelim ki cüzdanınızı kaybettiniz ve içindeki kartlarınızı yeniden çıkartmak istiyorsunuz. Bunun için kimliğiniz gereklidir. Fakat cüzdanınızla birlikte kimliğiniz de kayıptır.

istenilen bir sonucun veya çözümün, bir dizi içsel olarak mantıksız kurallar veya koşullar nedeniyle elde edilmesinin imkansız olduğu bir durum

Don Harper Mills'in Cinayet Soruşturması

23 Mart 1994'te Ronald Opus'un cesedini inceleyen adli tabip, adamın başından vurularak öldürüldüğü sonucuna vardı. On katlı bir binanın tepesinden intihar etmek

üzere aşağı atlamıştı ve geride bıraktığı notta da umudunun kalmadığını dile getiriyordu.

Ancak dokuzuncu kattan geçerken pencereden gelen bir kurşun başına isabet etmiş ve anında ölümüne neden olmuştu. Apartmanın sekizinci kat penceresi düzeyinde cam silicileri korumak için bir ağ vardı ama, ne silahı çeken kişi, ne de Opus bu ağın varlığından haberdardı. Yani kurşun olmasaydı Opus'un intihar girişimi başarısızlıkla sonuçlanacak ve kurtulacaktı. Silahın ateşlendiği dokuzuncu katta yaşlı bir adamla karısı şiddetli bir tartışmaya girmişlerdi. Adam karısını silahla tehdit ediyordu. Tetiği çekti, karısını ıskalayan kurşun pencereye yöneldi ve Opus'a isabet etti. Bir insan A şahsını öldürmeye çalışırken B şahsını öldürdüğü takdirde, B'yi öldürmekle suçlanırdı. İşte bu suçlamayla karşılaştıklarında yaşlı

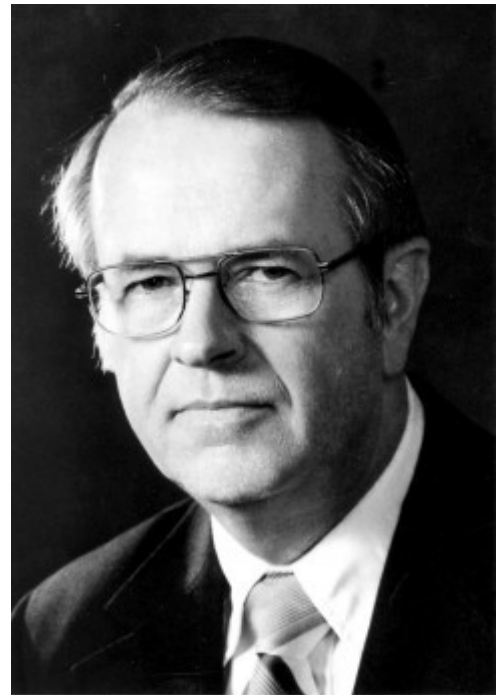
adam da karısı da çok şaşırıldı, çünkü silahın dolu olduğundan haberleri yoktu. Adam, karısını dolu olmayan silahla korkutmayı alışkanlık haline getirmişti, öldürmeye niyeti yoktu. Demek ki, Opus kaza sonucu ölmüştü. Ancak soruşturma devam ederken bir tanık ortaya çıktı ve altı hafta önce yaşlı çiftin oğlunu silahı doldururken gördüğünü söyledi. Anlaşıldığı kada-

rıyla yaşlı kadın oğlundan mali desteğini çekmişti ve babasının silahla korkutma huyunu bilen oğul, babasının annesini vuracağını hesaplayarak silahı doldurmuştu. İşin yönü yine değişmişti. Bu durumda yaşlı çiftin oğlu Ronald Opus cinayetinin zanlısı oluyordu.

Soruşturma ilerleyince, cinayet zanlısının, annesini öldürme planı başarıyla işlemediği için umutsuzluğa kapılanın Ronald Opus'un ta kendisi olduğu anlaşıldı. İşte bu nedenle 23 Mart günü on katlı binadan atlamış, dokuzuncu kat penceresinden gelen kurşunun isabet etmesi sonucu ölmüştü. Adli tabip olayın intihar olduğuna karar vererek dosyayı kapattı. Amerikan Adli Tıp Derneği'nin eski başkanı Don Harper Mills, bu olayı uydurduğunu açıkladığında, Ronald Opus çoktan şehir efsanesine dönüşmüştü.

Doğa Deniz/10 FL A

UZAY'A İLK ADIM

Amerikalı astronot Neil Armstrong'un Ay'a ayak basmasının üzerinden 49 yıl geçti. ABD öncülüğündeki Batı bloku ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) öncülüğündeki Doğu bloku arasındaki 44 yıllık Soğuk Savaş boyunca en ilgi çekici mücadele uzayda yaşandı.

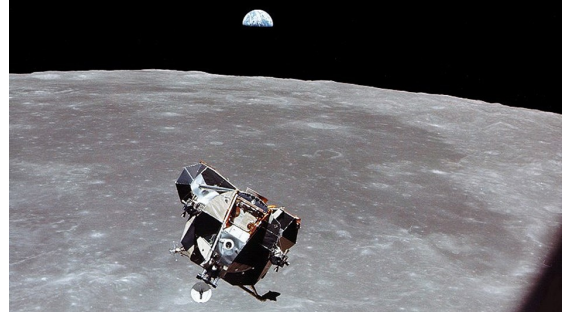

1940'ların sonlarına doğru ABD ile Sovyetler arasında nükleer silah yarışıyla başlayan rekabet, kısa sürede yaşam tarzları, ekonomi politikaları, sanat, bilim ve teknoloji gibi hayatın her alanına yayıldı. Casusluk faaliyetlerinden Kore Savaşı'na, 1961'de Berlin Duvarı'nın inşa edilmesinden 1962'deki Küba krizine kadar iki büyük gücü

karşı karşıya getiren çok sayıda kriz yaşandı. ABD ile Sovyetler arasında 1950'lerde başlayan uzay rekabeti ise ABD'nin 20

Temmuz 1969'da Apollo 11 uzay mekiğiyle Ay'a insan göndermesine kadar sürdü.

NASA: Soğuk Savaş kurumu: Rusya'nın bu başarısının ardından ABD de 1958'de Explorer I adlı ilk uydusunu Dünya'nın yörüngesine gönderdi. Aynı yıl dönemin ABD Başkanı Dwight Eisenhower, Ulusal Havacılık ve Uzay Dairesi'ni (NASA) kurdu.

Sputnik uydusu fitili ateşledi:

Dünyanın ilgiyle izlediği uzay rekabeti, 1957'de Sovyetler'in Sputnik 1 uydusunu Dünya'nın yörüngesine göndermesi ile başladı. Sputnik'in uzaya gönderilmesi, uzayın gelecekte bir keşif alanı olacağını tartışan ABD kamuoyunda şok etkisine neden oldu. ABD topraklarından istihbarat toplanması endişesinin yanı sıra uyduyu uzaya götüren R-7 balistik füzesinin ulaştığı menzil de ABD yönetiminde endişelere yol açtı. R-7 füzesi ulaştığı menzil ile Rusya'nın ABD topraklarına nükleer füze fırlatma kapasitesini gösteriyordu.

Güncel Haberler ve tarihte geçtiğimiz ay yaşananlar:

Uluslararası Havacılık ve Uzay Ajansı NASA'nın ilk kadın yöneticisi ve 'Hubble teleskobunun annesi' lakaplı Nancy Grace Roman 93 yaşında hayatını kaybetti. Nancy Grace Roman, gökbilim alanında kadın ve gençlerin rolünü artıran öncü isimlerden biriydi. Roman, 1990'da uzaya fırlatılan ve gökbilimde yeni bir dönem başlatan Hubble Uzay Teleskobu'nun arkasındaki "itici güç" olarak tanınıyordu. Hubble, uzaydaki dev kara deliklerin varlığını kanıtlamaktan evrenin yaşına dair tahminleri geliştirmeye kadar pek çok önemli buluşa da aracı oldu.

UZAYA GÖNDERİLEN İLK İNSAN YURİ GAGARİN'Dİ:

Sovyetler Birliği, 1959'da Luna 2 adlı uzay mekiğini Ay'a fırlattı. İnsansız mekiğin Ay'a ulaşmasının ABD'de neden olduğu şaşkınlık henüz bitmemişken Moskova, 1961'de de Vostok 1 aldı kapsüle benzer uzay mekiği ile kozmonot Yuri Gagarin'i Dünya'nın yörüngesine gönderdi. Aynı yıl NASA da Merkür Projesi kapsamında ürettiği mekiklerle önce maymunları daha sonra astronot Alan Shepard'ı uzaya gönderdi ancak Shepard Dünya'nın yörüngesine ulaşamadı. 1962'de astronot John Glenn, Dünya'nın yörüngesine erişen ilk Amerikalı oldu. Dönemin ABD Başkanı John F. Kennedy, 1960'ların sonuna kadar

Ay'a insan göndermeyi planladıklarını duyurdu.

NASA bütçesine yüzde 500'lük Apollo artışı: ABD hükümeti, Apollo projesi olarak adlandırdığı Ay'a insan gönderme çalışması için NASA'nın bütçesini 3 yıl içinde yüzde 500 artırdı. ABD, 1968'de Apollo 8 mekiği ile ilk kez Ay'ın yörüngesine insan göndermiş oldu. Bir yıl sonra 16 Temmuz'da Astronot Neil Armstrong, Edwin Aldrin, Michael Collins, Apollo 11 uzay mekiği

ile Ay'a yollandı. Dünyanın nefesini tutarak takip ettiği 3 günlük yolculuktan sonra 3 astronot 20 Temmuz 1969'da Ay'a indi. NASA verilerine göre Ay'a insan gönderme çalışmaları kapsamında yürütülen Apollo projesi 20 milyar dolar, bugünkü değeri ile 110 milyar dolara mal oldu.

ABD-Sovyetler ortak uzay yolculuğu

ABD'nin Ay'a insan göndermesi uzay rekabetini yavaşlattı. İki güç, birçok kez Ay yörüngesine insan gönderdi. 1975'te ABD yapımı Apollo mekiği, Ay'ın yörüngesinde Sovyet yapımı Soyuz mekiğine kilitlendi ve ABDli astronotlar Rus astronotlarla uzayda el sıkıştı. Uzay tıkalı ve ihtilaflı bir savaş alanı: ABD'nin Ay'a ilk kez insan göndermesinin üzerinden geçen 49 yılda uzay "ihtilaflı" ve "tıkalı" bir alan

haline geldi. Rus uydusu Sputnik 1'in yörüngeye yerleştiği günden bu yana, Dünya'nın yörüngesine yaklaşık 40 ülkeden 6 bin 600 uydu gönderildi. Dünya'nın yörüngesinde kalan 3 bin 600 uydudan sadece bini halihazırda faaliyet gösteriyor. Geriye kalan uydular ise uzay çöprü olarak yörüngede duruyor. Çin, Rusya ve ABD'nin yanı sıra gelişmekte olan bölgesel güçlerin de Dünya'nın yörünge-

sinde birden çok uydusu bulunuyor. Çoğu uydular, sivil amaçlarla kullanılıyor ama uzay ve uydu teknolojilerinin askeri amaçlara hizmet ettiği de biliniyor. Dünya yörüngesindeki uydu yeri konusundaki anlaşmazlıklar ve uzay teknolojilerinin beraberinde getirdiği siber ve askeri rekabetten dolayı uzay, artık "bir savaş alanı" olarak görülüyor.

Uzay turizmi gündemde:

Devletler arasında başlayan uzay rekabeti özel sektöre de yayılıyor. Tesla'nın CEO'su Elon Musk'ın SpaceX şirketi ile Amazon'un CEO'su Jeff Bezos'a ait Blue Origin şirketinin yanı sıra birçok özel şirket uzay turizmi konusunda rekabet ediyor. SpaceX, mart ayında Elon Musk'ın Tesla marka spor ara-

basını Mars'ın yörüngesine götürmüştü. Musk'ın arabasını Mars'ın yörüngesine götüren 4 balistik roketin yeryüzüne sağlam şekilde iniş yapmaları dünyayı heyecanlandırmıştı.

Yitik

Sarı, yapış yapış, umursamaz bir toz gibi geçmişti yaz... Sonbahar, yaşamsal sıralamasındaki yerini almıştı, gözlerinden bile okunuyordu insanların. Yitik sözcüğü de bu öyküde galiba en çok sonbahara yakışacaktı. Bahar'ı değil de son'u onu böylesine düşkün kılıyordu.

Evet, yitik bir yaşamın yitik şehrindeki yitik bahar – ki sonbahar denmeli ona- belirsiz izler gibi kayboladururken yaşamın diğer tarafında mor renkli bir kadın otobüs camlarına yüzünü dayamayla geçiriyordu günlerini... Bir sayfanın ortasında en doğurgan, en yüz-süz, en masum, en edepsiz, belki biraz çetrefilli, biraz dolaşık, biraz da inatçı sözcüklerine gün sayıyordu.

30'larında değildi henüz. Sonsuz bir ömür de biçmemişti ya

kendine, sonsuz gibi de yaşamamıştı hiç... Bilinen, bilen, bildiği ne varsa yokluğa uğramıştı istasyonun birinde, bağıllık denilen beşeriyeti içinde hiç tutamamıştı... İsimleri iyi saklardı hafızası; ama yüzler hep birbirine benzerdi, kaderler de, yazılan çizilenler de. Bu yüzden hiçbir ayna onu şaşırtmamıştı. Yansımaları yabancı kalmamıştı. Hiçbir yüz bir diğerini

aratmamıştı.

Yeni bir yol düştü yitik baharda payına yine... Beyaz çizgileri-

nin ufukta birleştiği sanılan kara asfalta düşme zamanıydı. O boğuk, taşralı ses son anonsunu da yaptı. Elindeki çantayı var gücüyle yerden aldı. 30'una gelememiş bir geçmiş saklıydı çantasında ve olağanca ağırdı. İçinde -eskiden kalma- cenk duyulmuyordu artık. Hissettiği sadece gitmenin verdiği o belirsizlik.

Sigara ve insan kokan, gece sinmiş, kadifesi dağılmış 19 numaralı koltuğa otururken uzakların daha neresi olabileceğini düşünüyordu. "Aramak ve bulmak" arasında kaç sözcük vardı acaba? Kaç insan ya da kaç ömür?

Eline aldığı küçük adres kâğıdına sevgiyle ve biraz buruk bir çocuklukla baktı. Küçük bir Akdeniz tatil kasabası olmalı. Sonra kısacık masum bir rüyaya bıraktı zihnini. İçindeki tüm hissizlik birden keyif veren bir gevşemeye dönüştü. Burnunu sızlatan keskin kolonya ve sigara kokusu bile rahatsız etmiyordu onu.

Birkaç saat içini dinlendirdi böylece... Bedenini saran tatlı uykuya yenik düşmek istemedi. Yerinden doğruldu. Saatine baktı, paslı bir makineye benzeyen muavin bir şey içip içmeyeceğini sordu, "hayır" yanıtını aldı. Yanındaki yaşlı kadın kıpırdanarak söylenmeye başlamıştı şoföre... hoparlörden gelen belli belirsiz müzik sesi kanıksanmıştı otobüste...

Kadın kendi renginden ayrı bir uzaklık seçmişti kendine, bu git geller bir son bulacaktı belki de baharın sonu böylece gelmiş olacaktı.

Beyaz çizgiler ufka yaklaştıkça

içinde biri kıpırdanıyordu. Saati-ne daha sık bakar olmuştu. Ve mola... İnmek istemedi önce, içindeki huysuzlandı, dayanamadı, attı kendini sidik kokulu umumi tuvalete. Elini yüzünü yıkadı, aynaya meydan okur gibi son kez baktı. "Birkaç saat sonra özgürsün!" dedi içindeki biri usulca. İçini susturup otobüse koştu. Saatine baktı, birkaç saat daha vardı. "Birkaç saat sonra özgürsün!" dedi içi yeniden, kimseler duymasın diye sıkıca kapadı ağzını.

Otobüs yorgun bir çalımla hareket etti. Başa alınmış bir tantana... kim nerede kiminle oturu-

yor? Geldi mi gelmedi mi ve çıkış...

Gözlerini açtığı anda denizin yansımaları camına vuruyordu. İlk kez görüyordu sanki denizi, gökyüzünü, alacakaranlığı... Camdan seyre daldı dalgaların ve suyun sarhoş oynaşını... Akdeniz'in bütün kasabaları böyle olmalı diye geçirdi içinden. Kentler arasındaki sınırlar yok olmuş gibiydi şimdi. Denizi gerçekten özlemişti. Görüntü giderek soluklaştı, arkada kalan bir yüz gibi silindi gitti. İçine bir diken battı o anda: Ya denizi bir daha göremezse?

Son yarım saati gösteriyordu kolundaki zaman... Şimdi yüzleşecek gücü aradı kendinde, içinde, ellerinde en çok da gözlerinde... Onca yılın acısına, terk edilmişliğine ve yalnızlığına nasıl bir yanıt bulunacaktı ya da karşısında nasıl susulacaktı? "Yaşamak dediğin sancılı bir süreçti ve insana kucak kucak incelikler de sunmuyordu" Bu cümleyi şimdi uydurmuştu içindeki. O da "inanıyorum" diyemedi. Sustu öylece... Yanındaki yaşlı kadın ağzını yaya yaya "kızım uzanıyorum, rahatsız olma emi" dedi.

Bir şair tuttu içinden bir de dize: "nasıl bitmesi gerekiyorsa öyle bitti bu ilişki (aşk)de" biten ya da bitmesi gereken ne vardı bilmiyordu.

Otobüs sarsıla sarsıla otogara girdi. Bağırış çağırış, kalabalık, kadın erkek çocuk bütün insanlık oradaydı... Dilenen bir çocuk

sinsi sinsi baktı yüzüne...ite kaka çıkmaya çalıştı merdivenlerden "yardım edelim ablaaa!!!!" Buyruuuunnn efennimmm!!!!" diye sırnaşık bir adam yanaştı yanına. Yüz vermedi. Otogara şöyle bir göz gezdirdi. Taksilerin bulunduğu yöne doğru hızlı adımlarla yürüdü. Genç bir taksici önünü kesti. "Evet, ablam taksi mi lazım?" elindeki kâğıdı çekinerek uzattı. "Evet, şu adrese gideceğiz." "Ah be ablam ne işin olur oralarda? İlk kez mi geliyorsun bizim memlekete? Oraya çok az uğrayan olur be ablam, hayırdır?" üfff ne çok soru sormuştu bu genç adam, içindeki kararı birden sönmüverecek diye düşündü. "Gidelim lütfen!"

Genç adam aynadan arkayı arada bir kesiyordu. Kimbilir neler düşünüyordu? Tam bir soru daha soracakken kadın

"ne var?" der gibi işaret etti. Genç taksici başını salladı, biraz daha gaza basıp çevre yoluna girdi. Soru soran gözler üzerinde nasıl da geziniyordu. Bundan çok rahatsız oldu. "rica etsem bir baklalin önünde durur musunuz, su alacağım da" dedi. Genç adam ara bir yola saptı, kırık dökük bir sokakta bulunan bakkala girecekti ki kapısında "cenaze dolayısıyla kapalıyız" yazıyordu. "neyse gidelim." Dedi kadın bıkkın bir sesle.

Adam sonunda adresi buldu. Kadın taksinin ücretini ödedi ve derin bir nefes alıp taksiden indi. "Allah bereket versin aplan" dedi adam cıvık bir gülümsemeyle.

Şimdi bacaklarında ellerinde içinde bir titreme dolanıyordu. Buraya yıllar önce gelmemişti sanki. Her şey değişmişti. Ya da her şey yerli yerindeydi. Kestiremiyordu... "Nerdeyim ben?" dedi dudaklar usulca... "neden buradayım?" demek geldi diyemedi. Derse dönebilirdi. İçindeki birikmişlik yok olabiliirdi.

Basamaklardan çıkarken beyininde binlerde sözcük uçuştı... hepsi karıştı birden, renkler, sesler, yüzler, sözcükler, geçmiş gelecek, merdivenden çıkış bir ömür sürdü sanki...

İçerisi soğuktu, gri bir bulut çökmüştü uzun koridora, ilaç kokusu insan nefesine karışmıştı. Danışmaya masasında duran çatık kaşlı şişman kadın telefonda konuşuyordu. Kaşlarıyla

kadına işaret etti oturmasını. eğreti bir şekilde oturdu kadın köşedeki sandalyeye. "Kime baktınız hanfendi?"

"Ben, Umut Alagöz'ü görecektim."

"bi dakika, bakayım" bir an koşarak çıkmak tekrar nefes alıp gelmek içeri. Danışmadaki kadının dolgun yüzü onu korkuttu nedense. "Listede adını göremiyorum hanfendi, koridorun sonundaki sekreterliğe sorun bir de." Teşekkür edip ayrıldı. Ne yapmalı şimdi? Ayakları sekreterliğin önünde durdu. Kapıyı tıklattı ve içeri girdi. Daha sıcak ve boğucu bir sarı ışık vardı içeride. Çelimsiz bir kadın bezgin bezgin baktı yüzüne "buyurun" dedi sadece. "Şey, ben Umut Alagöz'ü görecektim." "Umut Bey bir ay önce ayrıldı hastanemizden," "Ama olamaz, bana mektup göndermişti, buranın adresi vardı üstünde ve geleceğimi biliyordu, bekleyecekti beni, yıllardır beklediği gibi." "Geç kaldınız hanfendi" "Bana bir şey bırakmadı mı peki?" "Ardında bıraktığı tüm izleri yok edip ayrıldı, şimdi başka bir istasyon arıyor kendine,size sadece aramakla geçen bir ömür bıraktı, kendi beklemeyi seçti."

Şengül Ateş

Ankara, 2010

KİTAP OKUMUYORSAN BÜTÜN KABAHAAT BENDE...!

İkinci dönemin ortalarına geldiğimiz günlerden biriydi. Öğretmenler odasının kapısında bekliyordu Ayşe Naz. Elinde, parlaklığı hemen dikkati çeken, gümüş renkli ambalaja sarılmış, küçük bir kutu vardı. Ben ise son dersimi az önce bitirmiş, yorgunluk kahvemi içerken diğer öğretmenlerle sohbet ediyordum.....

Ayşe Naz, 5. Sınıfta okuyan, çok yönlü ve başarılı bir öğrenciydi. Çizdiği karikatürlerle ödüller kazanıyor; çok küçük yaşlarda başladığı jimnastikte harikalar yaratıyor, katıldığı yarışmalardan mutlaka bir dereceyle dönüyordu. Spor ve sanatın insana kattığı güzellikleri de daha o yaşta kişiliğine oturtmuş, arkadaşları ve öğretmenleri tarafından sevilen biriydi.

Sıkıldığı, sevmediği bir şey varsa o da kitap okumaktı. (Aslında okumayı sevmediğini sanıyordu çünkü bana göre okumayı sevmeyen kişi yoktur, okumayı sevdirecek bir kitapla –yani ‘o kitap’ - henüz karşılaşmamış kişi vardır.) Ben, okullar açıldıktan sonra bir ay boyunca okuma saatlerimizde öğrencileri gözlemlerim. “Kim okumaktan keyif alıyor, kim sıkılıyor; okuma eğilimleri ve tercihleri ne yönde?..” diye kendimce tespitler yaparım. Çünkü okumayı bir görev olmaktan çıkarıp bir keyfe dönüştürmesini sağlamak için önce öğrenciye ulaşmalıyım. Onlarla kitap sohbetine

vakit ayırmalı ve bu sohbetlerde okudukları türler arasında ayırım yapmadan (fantastik, bilim kurgu, çizgi roman...) küçümsemeden, tercihlerine saygı duyarak onları desteklemeli, cesaretlendirmeliyim. Yoksa etraflarında zaten onları kitaptan uzaklaştıracak telefon, televizyon, bilgisayar gibi pek çok şey var. Öğrencilerimi o teknolojik canavarlara kaptırmamalıyım..! Ayşe Naz, bu gözlem sürecinde dikkatimi çekmişti. Onun gibi birçok alanda başarı kazanan, örnek bir öğrenci nasıl olur da kitapların büyüğü dünyasını keşfedememişti?..

Nöbetçi olduğum günlerde her teneffüs yaptığımız kitap sohbetleri, öneriler derken birinci dönemin sonuna doğru fark ettim ki yanında sürekli bir kitap taşıyor ve uygun olan her fırsatta okuyor. Annesi bir akşam teşekkür telefonu ediyor...” Ayşe Naz’ı kitap fuarına götürdüm, ilk kez biz zorlamadan bir sürü kitap aldı. Sağ olun hocam.” diyor. “Çocuğum sayenizde sıfatları, zamirleri çok iyi öğrendi.” dese bu kadar mutlu olmazdım biliyorum....

Öğretmenler odasına girip girmeme konusunda tereddüt yaşadığı sırada öğretmen arkadaşlardan biri, “Ayşe Naz, niye bekliyorsun yavrum içeri girsene..” deyince girdi ve yanıma gelip o parlak ambalajlı kutuyu uzattı. O hafta jimnastik müsabakaları için şehir dışına gitmiş ve yine birinci olarak dönmüştü. Oradan bir şey getirdi sandım.

“ Bu sizin için öğretmenim.”

“ Teşekkür ederim canım, ne bu?” derken kurdelesini açmaya çalışıyordum.

“ Okuma yüzüğü. Başparmağınıza takıp tek elle kitabın açık kalmasını sağlıyorsunuz. Diğer eliniz serbest kalıyor, yani çay kahve içebiliyorsunuz.”

“ Aa, üzerine ismimi de yazdırmışsın. Tekrar teşekkür ederim de...Nereden aklına geldi bu?”

“ Ben bu seneye kadar okumayı hiç sevmiyordum ya, artık çok seviyorum. Bunu size almak istedim öğretmenim.” dedi ve dünya bir dakikalığına güzelleşti.

Bir öğretmen ne ister ki başka?...
* * *

“Okumama konusunda bütün kabahat çocukların mı, biz büyüklerin bunda hiç mi rolü yok?”

“Anne, baba, öğretmen olarak okuma sevgisi aşılama konusunda neden başarısız oluyunuz?”

“Çocuklara, gençlere okumayı sevdireceğiz derken onları okumaktan soğutuyor muyuz?”

....gibi pek çok sorunun yanıtını biz büyüklerde aramıyorum

artık. Okumayı sevdirme konusunda yaptığımız yanlışları bize gösterecek doğru adresin siz sevgili çocuklar olduğunı düşünüyorum. Ve sizinle sohbetlerimizden yola çıkarak biz büyükler adına bir öz eleştiri yapmak istiyorum:

Size kitap okumanın önemini yeterince anlatamıyoruz çünkü...

- ◆ Biz de okumuyoruz! Kendimiz okumadığımız halde size ‘Okuyun!’ diye baskı yapıyoruz. Oysaki yanınızda kitap okumak, “Okumak güzeldir.” demenin en etkili yoludur.
- ◆ Kitap seçimlerinize saygı duymuyoruz. Bizim tercih ettiğimiz kitapları okumanızı istiyoruz. Okuma alışkanlığında daha emekleme aşamasındayken okunması zor klasik eserleri okumanızı bekliyoruz.
- ◆ Kitapları bizim belirlediğimiz süre içinde bitirmenizi bekliyor; bir de üstüne kitapla ilgili klişe sorularla sınav yapıyor, not veriyoruz. En fenası da bu...Not vereceğimiz bir şeyden keyif almanızı bekliyoruz.
- ◆ “Tatil ödevi” adı altında verdiğimiz “Şu kadar

sayfa kitap okuyun.” görevi, okuma kitabını bir test kitabından farksız hale getiriyor. Okuma keyfini eziyete dönüştürüyor.

- ◆ Kitabı bitireni “çikolata, para...” gibi hediyelerle ödüllendirerek iyi bir şey yaptığımızı düşünüyoruz. Ödül vererek size şu mesajı veriyoruz: “ Kitap okumak aslında değerli ve eğlenceli bir şey değil, ancak ödülle yapacağınız bir iş.”

- ◆ Sizin de bulunduğunuz ortamlarda başkalarına sizi şikayet ediyor “Hiç kitap okumuyor bu çocuk!” diyoruz. İnsanın “aferin” aldığı şeyleri daha istekli yapacağını unutturuyor.

- ◆ “Klasik” dediğimiz eserler, edebiyat tarihinin en

güzel eserleri şüphesiz. Ama daha çok yetişkinlerin dünyasına sesleniyor. Ancak 15 yaş üstü insanlar bu eserleri zevkle ve hakkını vererek okuyabiliyor. Biz anne baba ve öğretmenler, küçük yaşlarda bu ağır eserleri okumanızı bekliyor, sonra da bunları neden sıkıcı bulduğunuzu sorguluyoruz... vs.

Uzun lafın kısası, okuma insanın özgürce dolaştığı bir dünyadır. Biz büyüklerin görevi, sizi bu dünyayla tanıştırmak ve siz bu dünyada özgürce dolaşırken keşfettiklerinizin keyfini birlikte duymaktır.

Evrin Yıldırım

Sivilcelerinizin Çıkması, Köklerinize Bağlı Olabilir

Sivilce utanılacak bir şey olmasa da, bazı insanlar için özgüven azaltan ve banka hesabını boşaltan bir durum olabiliyor; üstelik, hiçbir şeyin yardımı dokunmuyor gibi görünüyor.

Şimdiyse, sivilce üzerine yapılan ilk genetik çalışma, bu konuda yeni bir umut olabilir. Araştırmacılar, sivilceye yönelik daha önce hiç olmadığı kadar fazla gen işaretleyicisi ortaya çıkararak, muhtemel tedavilere kapı aralamışlar.

Bulgular, sivilceye olan yatkınlığın genetik olabileceği fikrini desteklemekle kalmıyor, ayrıca beklenmedik bir suçluyu da ortaya çıkarıyor. Görünüşe göre bazı insanlardaki saç köklerinin genetiği, sivilcelerin patlak vermesine yol açıyor olabilir.

King's College London Üniversitesi'nde iltihaplı hastalık araştırmacısı olan Jonathan Barker, şöyle söylüyor: "Sivilcenin tedavi yönteminde, son 20-30 yılda çok az ilerleme oldu. Şimdiki ana tedavinin de, birkaç tane önemli yan etkisi var"

"Bu genetik yaklaşımları sivilceye uygulamak, daha önce hiç yapılmayan bir şeydi ve bu önemli bir adım. Bir durumun genetik temeli hakkında bilgi edindiğinizde, çok daha etkili tedaviler geliştirebilirsiniz."

Barker ve takımı, içlerinde şiddetli sivilcesi olan 5.602 kişinin de yer aldığı yaklaşık 27.000 insanın genomunu karşılaştırmış.

Bu genom çapında ilişkilendirme çalışması, araştırmacılara büyük bir hazine sunmuş; araştırmacılar, şiddetli sivilceyle ilişkilendirilmiş 15 genom bölgesi belirlemişler ve bunların 12 tanesi, daha önce hiç sivilceyle ilişkilendirilmemiş.

Ayrıca tuhaf biçimde; bu bölgelerin pek çoğu, insanlardaki saç köküyle de ilişkilendirilmiş.

King's College London Üniversitesi'nde genom bilgisi alanında araştırmacı olan, çalışmanın kıdemli yazarı Michael Simpson şöyle söylüyor: "Pek çok gen çeşidinin, saç kökünün yapısı ve işlevini etkileyorsa benzeri şaşırtıcıydı"

"Bu genetik çeşitliliğin, bu saç köklerinin şeklini etkilemesi ve onları; sivilcenin bir özelliği olan bakteri ve iltihaba karşı daha yatkın hale getirmesi muhtemel."

Diğer bir ifadeyle, yazarlar, bakteri ve yağları daha kolay şekilde yakalayan bazı saç köklerinin olabileceğini ve bu köklerin, sivilce artışlarının daha sık ve daha şiddetli gerçekleşmesine sebep olabileceğini düşünüyorlar.

Yazarların çalışmada belirttiğine göre, gelecekte yapılacak araştırmalarla belirlenebilecek olan bir sürü gen bölgesi var gibi görünüyor ancak mevcut çalışma, ileri doğru atılmış mütihş bir adım niteliği taşıyor.

Simpson şöyle ekliyor: “Birkaç tane genetik değişken, ilginç mekanizmalara işaret ediyor ve bunlar, hastalara gerçekten yardımcı dokunabilecek yeni ilaç veya tedaviler için çok iyi hedefler olabilir.”

Sivilce tedavisi konusunda yeni hedeflere de çok ihtiyaç var. Bugün, şiddetli sivilceye yönelik en iyi tedavilerden biri olan (ve genelde Accutane markasıyla bilinen) isotretinoin, cildimizin ürettiği yağ miktarını azaltarak çalışıyor.

Ancak bu ilaç, bazı insanlara yardımcı olabilse de, her sivilce tipinde işe yaramıyor. Ayrıca yorgunluk, baş dönmesi, kuru ve pullu cilt, eklem ağrısı ve hatta doğum kusurları gibi bazı yan etkiler getirebiliyor.

Bu tedavi genelde, sivilceden muzdarip olan insanlar diğer tedavilere bir sürü para harcadıktan sonra son çare olarak tercih ediliyor. Diğer tedaviler ise genelde pek tahammül edilmeyen, etkisiz ve epey masraflı olan topikal kremler, losyonlar ve hormon hapları oluyor.

Bundan sonra insanların elinde pek fazla şey olmuyor ve pek çok insan, artık ne yapacağını şaşıyor. Ayrıca eğer bu durum yıllarca durmadan devam ederse, şiddetli sivilcesi olan

insanların yüzde 20'sine kadarında ciddi yara izleri bırakabiliyor.

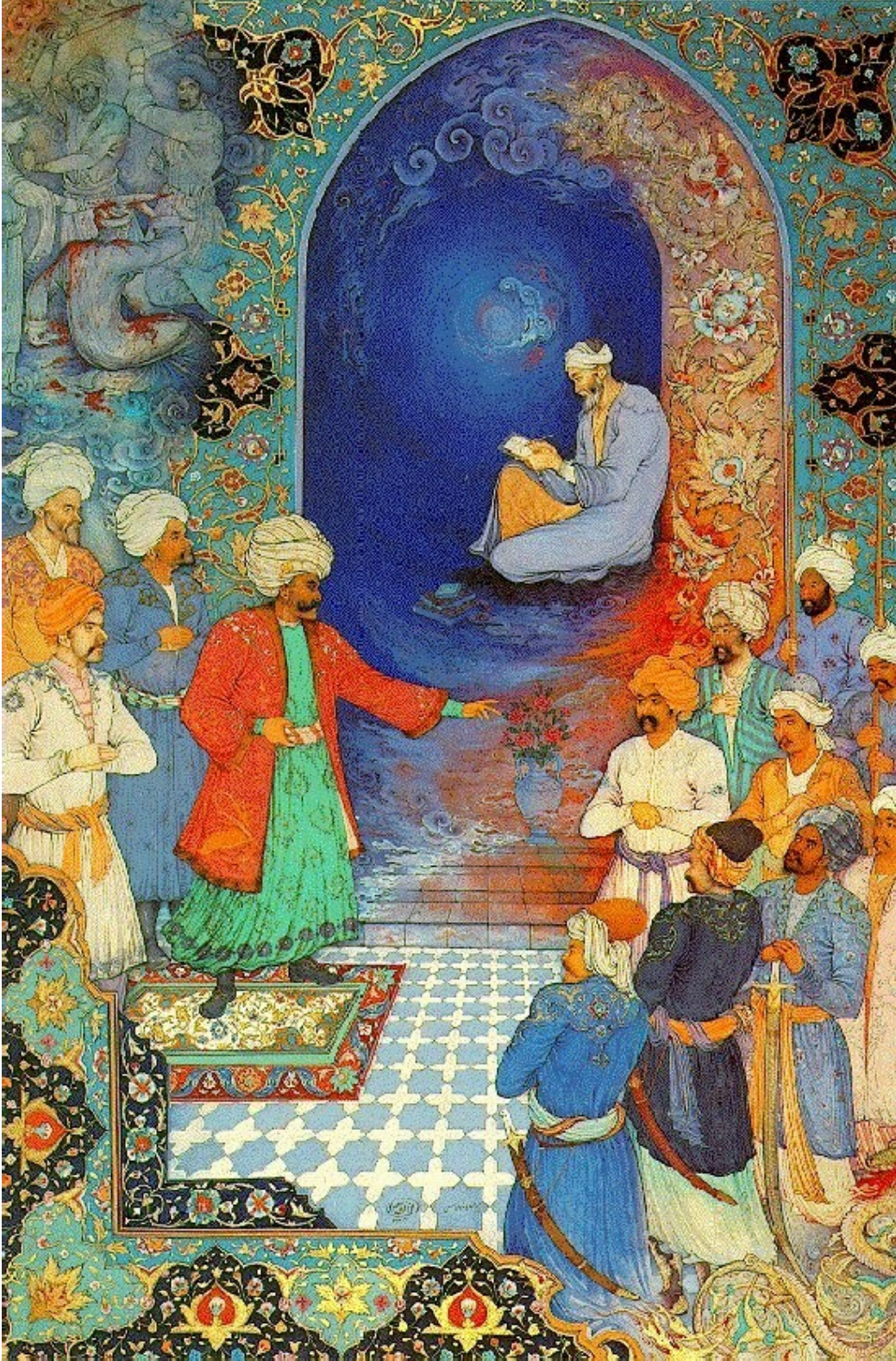
“Sivilcesi olan insanlar için, daha fazla tedavinin mevcut olması çok önemli” diyor Barker.

“İnsanları daha erken ve daha etkili şekilde tedavi etmeliyiz ki, bu durum gelip gittikten sonra bile süren yara izleri olmasın.”

Çalışma, Nature Communications bülteninde yayınlandı.

Mehtap Simav

ŞAİRLER MECLİSİ RESMİ GEÇİDİ DUVAR YAZILARI

Sıfır tolerans haydi yaz durma,
MAZMUNum tükendi, yazamam
bir daha...

Anladık yazamazsın divan-ı şiiirden
Türk-i basit yaz da halk anlasın ha-
linden

Aruzla yazmayı da ne bileyim...

Arkamdan konuşup HİCVİYE yapacağına yüzme söyle de ATIŞMA yapalım...

Sevdaım olursan GAZELin davalım olursan MERSİYEn yazılır bebişim

Padişahlar KASİDEme, cariyeler GAZELime FUZULİ
MAHLASıma hasta!

Yoksa şair meclisinde
bana yer
Üzülme FUZULİ ayakta
da gider

Sana gelmediğim gün Dİ-
VANA gittiğim gündür gülüm!

Sen ŞAİR-İ ŞUARA olalım dedin
de DİVAN mı yok dedik!

Senin atıp tuttuğun gider
benim DİVANıma girer.
Asi_FUZULİ21

Tek GAZELim çok güzelim...

Haydi bir güzel, bir şarap yolla, kurumuş gazelim bi'nem

Saray çocuğu olmayan
da ne bileyim
Kellem alınmadan ben
gideyim

Sen kalbimde batan
güneş/ Ben tekkelerde
çilekeş...

MESNEVînin ustayım
HAMSElerin babasıyım

TARİHİN DOĞAYLA BİLEŞKESİ: KOZAHAN

Yıllardır birçok medeniyete ve kültüre ev sahipliği yapan şehrimiz ,bunların getirisi olarak birçok kültürel ve mimari esere de ev sahipliği yapmaktadır. Bunlardan biri de yıllardır birçok fotoğrafta , resimde ve tanıtımda kendine yer bulmuş ; Bursa'nın en önemli alışveriş merkezlerinden biri sayılan Kozahan'dır. Han, 1491 yılında dönemin Osmanlı padişahı 2.Bayezid tarafından Mimar Abdül ulabın Pulat Şah'a İstanbul'daki eserlerine gelir sağlaması amacıyla yaptırılmıştır. Ulu Camii ile Orhan Camii arasında bulunan Kozahan, o yıllarda ipek böceği kozalarının satıldığı bir mekandır.

Orta Asya'dan gelen bir gelenek olan ipek böceği üreticiliği; özellikle

Manavlar olarak isimlendirilen kuzey batı Anadolu'nun Türkmenleri tarafından yüzyıllardır yapılmaktadır.

Yüzyıllardır devam eden bu gelenek ile kozalardan üretilen ipek kumaşlar, Bursa'nın tekstil merkezi haline gelmesinde önemli rol oynamıştır. Kozahan iki katlıdır ve alt katında 45 üst katında ise 50 oda bulunmaktadır. Hanın kuzeyinde ise büyük bir taşın kabartma süsleri ile yapılmış görkemli bir taş kapı bulunur.

Bununla birlikte Kozahan'ın avlusunun ortasında, iki katlı bir mescit bulunmaktadır, mescidin altı ise şadırvan olarak yapılmıştır. Tamamen taştan inşa edilen bu mescit; çev-

resinde bulunan sekiz ve tam ortasında olan bir ayak üzerine konulmuştur. Yıllardır Bursa'ya gelen turistlerin en az bir kez uğradığı , Bursa'da yaşayanların ise tarih kokan odalarını , her türlü kültürü barındıran avlusunu sık sık ziyaret ettiği Kozahan'ın üst katında ipekçi dükkanları alt katında ise birçok kafeterya bulunmaktadır. Umarım siz de bir gün Kozahan'ın görkemini yakından keşfetme ve meşhur salebinden bir yudum alma şansı bulursunuz.

CEREN ÖZTÜRK-10FL/C

Tarihe aralanmıř
bir kapı gibi...

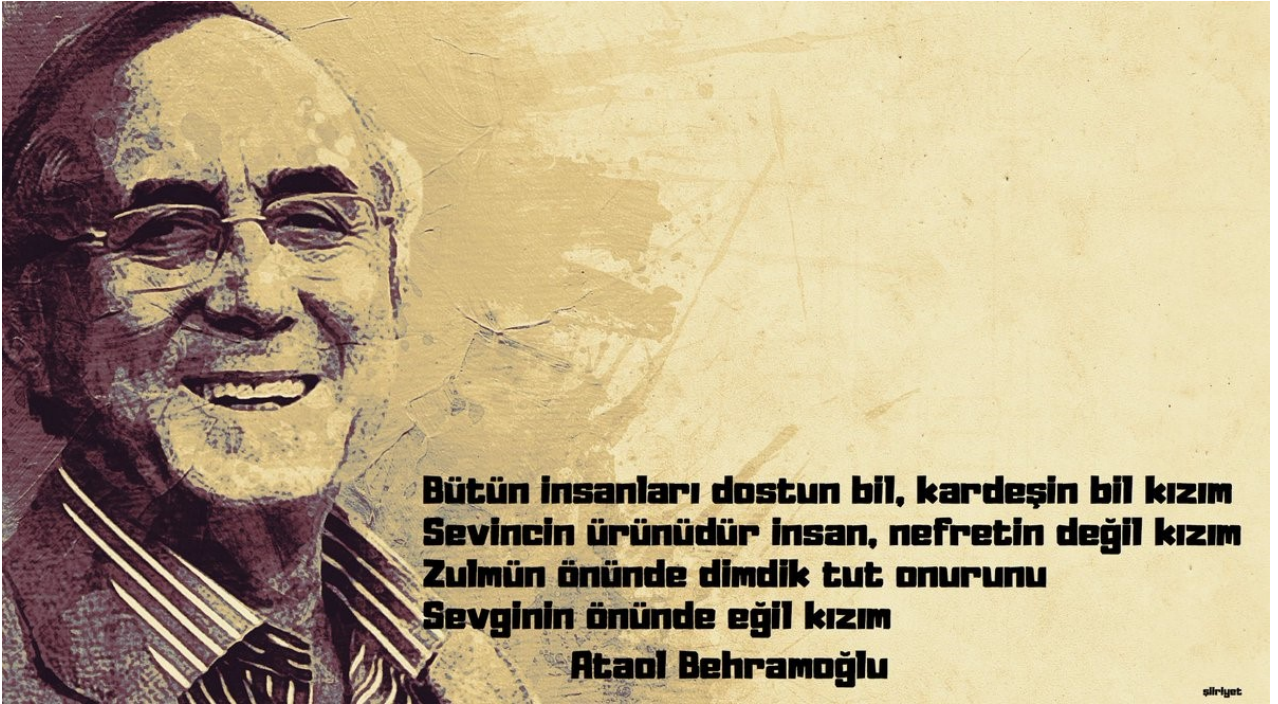
Bir yudum
zamandan, bir
yudum aydan
dem alınır...

Zaman durur
Kozahan'da,
sohbet koyulařır
ve simit kokusu
sarar her yanı...

İYİ Kİ DOĞDUN BÜYÜK USTA...

**Bütün insanları dostun bil, kardeşin bil kızım
Sevincin ürünüdür insan, nefretin değil kızım
Zulmün önünde dimdik tut onurunu
Sevginin önünde eğil kızım
Ataul Behramoğlu**

giriş-gözet